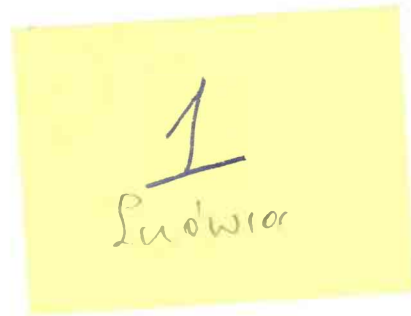

Αρχείο Λόγια

**ΟΜΙΛΙΑ
ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ**

ΜΕ ΘΕΜΑ:

«Σκέψεις για μια προοδευτική διακυβέρνηση»

Πέμπτη, 14 Φεβρουαρίου 2008

**ΟΜΙΛΟΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΑΣ**

Κορίτς και κορίτσια
ψίτες και ψίτες

Θέλω να σας ευχαριστήσω για την
προσυνήθειά σας. Η παρουσία εδώ έχει θωάσει και η παρουσία
διάταξη μου στην Αθήνα έχει ένα ποσοστό γύρω στο 10%. Αποδο-
ύρατα του αυταμα σε για ενοχή εώ

Στη χώρα που σωλη και

1. Η κοινωνική απαισιοδοξία

Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχει αναπτυχθεί μια ευρύτατη συζήτηση για τα κοινωνικά πρότυπα και τους στόχους της δημοκρατικής και σοσιαλιστικής πολιτικής. Η συζήτηση εντάθηκε μετά την εκλογική υποχώρηση των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων και την αμφισβήτηση της πολιτικής τους. Κατά μία διαδεδομένη άποψη δεν έχουν τη δυνατότητα να ακολουθήσουν διαφορετικούς δρόμους από εκείνους που προτείνουν οι συντηρητικοί και οι νεοφιλελεύθεροι. Η απαισιοδοξία δεν διακρίνει όμως μόνο τις σοσιαλιστικές δυνάμεις υπό τις διάφορες μορφές τους. Είναι ευρύτατα διαδεδομένη και αφορά όλο το πολιτικό σύστημα. Όλο και περισσότεροι δυσπιστούν απέναντι στην ικανότητα των πολιτικών να χειριστούν τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα. Και ταυτόχρονα επεκτείνεται η πεποίθηση, ότι μελλοντικά τα πράγματα θα χειροτερεύουν χωρίς να είναι δυνατή μια διέξοδος από αυτή την εξέλιξη. Είναι όμως το μέλλον έτσι ζοφερό; Δεν επιτρέπουν στον προοδευτικό χώρο οι τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις την υπεράσπιση και την ανάδειξη των δικών του αρχών;

Από ομοίως απαιτεί να προσεχούμε πράγματα που δίνουμε χώρο

2. Η νέα κοινωνική πραγματικότητα

Εμφανής αιτία της απαισιοδοξίας που κυριαρχεί στον προοδευτικό χώρο είναι η διάψευση των ελπίδων που συνδέονταν με τη σοσιαλιστική ιδεολογία των αρχών του 20^{ου} αιώνα. Πραγματική αιτία είναι οι τεχνολογικές και οικονομικές εξελίξεις που απαιτούν νέες απαντήσεις. Σε αντίθεση με το θεωρητικό πρότυπο που αναδείκνυε την εργατική τάξη ως μόνο φορέα της κοινωνικής αλλαγής το καπιταλιστικό σύστημα επέτυχε χάρη στις τεχνολογικές αλλαγές και την παγκοσμιοποίηση να εγκαθιδρύσει μια νέα

+

Γαμμία

→ να αναση-
ρίσω, σε ο
ώρσοδεσμού
χώρα έχει
και ιδίως οι
λόγο. Μια
να σωρο-
σώφεται τις
οιχίες του
και να ανα-
δεικνύει
της ειδικώ-
της. Δεν έ-
χουμε ασύ-
νομο να
να αποδο-
νόμασε οι
μεσοειτώ-
με. Έχουμε
ωρομυ
λόγους να
✓ οι σφύου
με οτι
χαιρέτα
με και
κούρο

2 δοσμοί για
τη δυνατότητα να το υπονομή
και στο μέλλον.

καθοριστική για τη ζωή των πολιτών πραγματικότητα. Οι προλετάριοι των ανεπτυγμένων χωρών έγιναν υπάλληλοι, εξειδικευμένοι τεχνίτες, επιστήμονες. Συγκρότησαν μια μεσαία τάξη. Τις χειρωνακτικές εργασίες, όπου η εκμετάλλευση είναι πιο άμεση και πιο μεγάλη, εκτελούν σε μεγάλο βαθμό οι άλλοτε άνεργοι πληθυσμοί των υπό ανάπτυξη χωρών. Αλλά το σύστημα δεν έχει σταθεροποιηθεί. Προκαλεί συνεχώς αλλαγές που αποτελούν απειλές για τους νέους προνομιούχους. Κινδυνεύουν από τη μεταφορά των παραγωγικών μονάδων σε χώρες φτηνού εργατικού κόστους, από την εκμηδένιση του κόστους μεταφοράς, από τις νέες συνθήκες παραγωγής που απαιτούν όλο και περισσότερες γνώσεις. Ο απειλητικός αυτός κόσμος προσφέρει νέες δυνατότητες αύξησης εισοδημάτων και κοινωνικής ανέλιξης, καλύτερες συνθήκες ζωής σ' ένα φυσικό περιβάλλον που χειροτερεύει. Όμως δεν προσφέρει σιγουριά και εμπιστοσύνη. Τα κοινωνικά στρατόπεδα όπως υπήρχαν πριν πενήντα χρόνια παρουσιάζουν ισχυρές ρωγμές. Νέες κοινωνικές ομάδες αναδεικνύονται με τις δικές τους ιδιαίτερες επιδιώξεις. Προνόμια, σταθεροί πρόοδοι, θέσεις εξουσίας αμφισβητούνται. Η οικονομική και κοινωνική αυτή ^{αναταραχή} αλλαγή έχει καθοριστική επίδραση στο πολιτικό σύστημα. Νέες προσεγγίσεις και ιδεολογίες, όπως ο νεοφιλελευθερισμός και η συνεχώς μειούμενη ισχύς των πολιτικών κομμάτων είναι τα γνωστά παραδείγματα.

Φίλες και φίλοι,

3. Ο προοδευτικός χώρος

Στην ομιλία μου θα εξετάσω ^{τον τρόπο με τον οποίο για} ποια απαντήσεις οφείλει να δώσει μια ^{οφείλει να απαντήσει σε} προοδευτική διακυβέρνηση στα θέματα που θέτουν οι κοινωνικές αλλαγές. Θα αναφερθώ ειδικότερα σε προβλήματα διαμόρφωσης της προοδευτικής πολιτικής. Στην ανάλυση που ακολουθεί

χρησιμοποιώ την έννοια του προοδευτικού χώρου, της προοδευτικής παράταξης, της προοδευτικής διακυβέρνησης. Τούτο γιατί τα όσα υποστηρίζω δεν συνδέονται με συγκεκριμένο κόμμα. Αφορούν έναν κοινωνικό και πολιτικό χώρο που δυσφορεί, δεν ανέχεται, εξοργίζεται με τις πρακτικές που επιβάλλονται στην κοινωνία. Το αίτημα για μια αποτελεσματική προοδευτική διακυβέρνηση ακούγεται από πολλές και διαφορετικές κατευθύνσεις. Χρέος μας είναι να δώσουμε ισχυρές απαντήσεις που εκφράζουν μια ευρύτερη πλειοψηφία.

4. Ο προοδευτικός λόγος. Μια νέα συνεκτική εικόνα της κοινωνίας. Μια τεκμηριωμένη και κατανοητή στον πολίτη ^{φρίξει και φέροι} ανάλυση

Εκείνο που διακρίνει τη σημερινή εποχή είναι, όπως ήδη ανέφερα, η πληθώρα των νέων φαινομένων που δεν μπορούμε να αντιληφθούμε ως ένα κατανοητό όλο σύμφωνα με τις αναλύσεις που ίσχυαν μέχρι τώρα. Η προοδευτική παράταξη οφείλει να εντάξει όλα αυτά τα φαινόμενα σε μια συνεκτική εικόνα, να προσφέρει ερμηνείες για τις δυναμικές που καθοδηγούν την εξέλιξη, να προσδιορίσει με ποιες πραγματικότητες θα συγκρουστεί, να μιλήσει με τη γλώσσα της εποχής σ' ένα ακροατήριο που ζητά να καταλάβει ποιες λύσεις προσφέρονται. Πρέπει να είναι σύγχρονη. Να προσδιορίσει την εκμετάλλευση, την αλλοτρίωση, το δημόσιο, το ιδιωτικό, τον ανθρωπισμό, την ελευθερία, την ισότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη στη νέα εποχή. Να προσθέσει στις γνωστές αξίες και ιδέες νέες που εκφράζουν καλύτερα την πραγματικότητα του καινούργιου κόσμου. Να εντοπίσει τους νέους μηχανισμούς ανισότητας που καλείται να καταπολεμήσει αλλά και τους νέους τρόπους κατάκτησης της

κοινωνικής συνοχής και δημιουργίας μιας δικαιότερης και πιο ελεύθερης κοινωνίας.

Το ζητούμενο είναι επίσης η προοδευτική διακυβέρνηση να παρουσιάζει μια συνολική άποψη για την κοινωνία που επιδιώκει, στην οποία να εντάσσονται και οι επιμέρους στόχοι της, να έχει μια επεξεργασμένη αντίληψη που στοχεύει με τις κοινωνικές μεταρρυθμίσεις που επαγγέλλεται. Χρειάζεται να αντιμετωπίζει τα κοινωνικά φαινόμενα ως στοιχεία ενός συστήματος, το οποίο είναι ο κύριος στόχος της μεταρρυθμιστικής της παρέμβασης. Παρεμβαίνει σε ότι μπορεί και πρέπει να μεταβληθεί. Θέτει συνεχώς ερωτηματικά. Την κινεί η αμφιβολία. Αλλά τη δεσμεύει επίσης μια θεώρηση απαλλαγμένη από ψευδαισθήσεις και προκαταλήψεις. Η κοινωνική αλλαγή είναι δυνατή αλλά δεν σημαίνει πραγμάτωση μιας άλλης οραματικής κοινωνίας. Σημαίνει συνεχείς βελτιώσεις σε όλους τους τομείς κοινωνικής ζωής με κοινωνική δικαιοσύνη, με κοινωνική συνοχή, για μια δικαιότερη κοινωνία, για βιώσιμη ανάπτυξη. Αυτό απαιτεί εγρήγορση, ρεαλιστική ανάλυση της πραγματικότητας, πολιτική βούληση, και τόλμη για την αναθεώρηση πολιτικών και στόχων όταν τα προβλήματα δεν λύνονται και η εμπιστοσύνη των πολιτών μειώνεται.

Αυτό απαιτεί ιδίως συγκεκριμένη προσέγγιση στα προβλήματα. Οι εξαγγελόμενες συνήθως γενικές αρχές, οι ασαφείς λύσεις, οι δεκάλογοι κατευθύνσεων είναι για τους πολίτες πολιτικολογίες που δεν τους ενδιαφέρουν. Επειδή ζουν την πραγματικότητα των νοσοκομείων μπορούν να κρίνουν ποια μέτρα για την υγεία πρόκειται να βελτιώσουν πράγματι την ιατρική φροντίδα στα

νοσοκομεία. Επειδή έχουν διαπιστώσει την κακή οργάνωση και τη διαφθορά της αυτοδιοίκησης έχουν άποψη για το αν η μεταφορά αρμοδιοτήτων της παιδείας στην αυτοδιοίκηση απαντά στα προβλήματα των παιδιών τους. Για τους λόγους αυτούς η προοδευτική διακυβέρνηση προϋποθέτει τεκμηριωμένη ανάλυση. Δεν μπορεί να είναι μία συνεχής άσκηση επί χάρτου με βάση θεωρητικά σχήματα.

5. Η αδιέξοδη επιστροφή στο παρελθόν

Πολλοί στον προοδευτικό χώρο απέναντι στην καταιγίδα των εξελίξεων επικαλούνται το παρελθόν των κοινωνικών αγώνων και θεωρούν ως διέξοδο από τη σημερινή αμηχανία την επιστροφή στις ρίζες, στα παλιά δόγματα που έχουν χάσει την απήχησή τους. Αλλά η επιστροφή στο παρελθόν για τη δράση σήμερα είναι αδιέξοδη. Τα προβλήματα σήμερα είναι διαφορετικά και παλιές λύσεις χειροτερεύουν τα πράγματα γιατί δεν υπάρχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής τους. Η επιστροφή στις ρίζες εκφράζει σήμερα μια ενσυνείδητη αγνόηση των προβλημάτων, είναι στρουθοκαμηλισμός ανθρώπων, οι οποίοι δεν έχουν πια την ικανότητα να διαμορφώσουν νέες αντιλήψεις. Οι ρίζες ανήκουν κάθε φορά στη δική τους εποχή. Μπορούν να εμπνεύσουν, αλλά δεν μπορούν να στηρίξουν το καινούργιο. Άλλωστε η αναζητούμενη ιδεώδης κατάσταση δεν υπήρξε ποτέ στο παρελθόν. Η μεγάλη πρόοδος προς το κοινωνικό κράτος έγινε με πάλη που διδάσκει ότι το εργατικό κίνημα χρησιμοποίησε μέσα, θεσμούς, διαδικασίες που αντιστοιχούσαν στην εποχή. Σήμερα, όπως και σε κάθε νέα φάση αλλαγών στις οικονομικο-κοινωνικές συνθήκες είναι απαραίτητα νέα εργαλεία κατανόησης και παρέμβασης. Όσο δεν διαμορφώνονται αυτά τόσο η προοδευτική

στις ρίζες α-
ριστέρα οωω
ωιστεύουν

διακυβέρνηση θα υστερεί σε διεισδυτικότητα, απήχηση και δύναμη κινητοποίησης.

Η προοδευτική διακυβέρνηση δεν μπορεί να βρει τα εργαλεία αυτά σε έναν κόσμο φαντασίας μακριά από την πραγματικότητα. Θα τα διαμορφώσει αν στρέψει το βλέμμα της στα δεδομένα του υπαρκτού κόσμου, αν είναι ρεαλιστική στην αποτίμηση της πραγματικότητας, ειλικρινής στην επιδίωξή της να αλλάξει τώρα τα πράγματα. Η απάντηση στα προβλήματα που δημιουργεί η παγκοσμιοποίηση δεν είναι η διακήρυξη ότι θα ανατρέψουμε την παγκοσμιοποίηση. Στη μεταφορά των επιχειρήσεων σε χώρες φτηνού εργατικού κόστους, η απάντηση είναι νέες επενδύσεις, νέες μορφές εκπαίδευσης, νέες τεχνολογίες, νέες κρατικές πολιτικές. Ο προοδευτικός λόγος, ο αριστερός λόγος ήταν πάντα δημιουργικός, λόγος που προέβλεπε, λόγος που σχεδίαζε. Ο περιορισμός του σε μια γεμάτη φόβο μάχη αναστολής των εξελίξεων τον στερεί από τη δύναμη απήχησης που οφείλει να διαθέτει.

Φίλοι, φίλοι

6. Η πολιτική ηγεμονία

Η προοδευτική διακυβέρνηση χρειάζεται νέες ιδέες. Νέες και πειστικές ιδέες αποτελούν την προϋπόθεση πολιτικής ηγεμονίας. Πολιτική ηγεμονία έχει μία πολιτική παράταξη όταν ο λόγος της, οι απόψεις της, οι πρωτοβουλίες της αποτελούν κυρίαρχο θέμα στη δημόσια συζήτηση, διαμορφώνουν τις πεποιθήσεις και τις αντιδράσεις των πολιτών, τους εμπνέουν, τους κινητοποιούν, τους οδηγούν σε στράτευση και πολιτική συμμετοχή, καθορίζουν τις δράσεις τους και τις προσπάθειες για κοινωνικές μεταβολές. Ένα

αναγκαστικό πεπρωτό ή διοίκηση του Ο.Τ.Ε. να
ιδιαιτέρως να δίνουν τα μ'αίμα! Ο σύγχρονος
συνείδηση και η διαμόρφωση ενός
είναι χρέος του προοδευτικού χώρου.

Η προοδευτική
ιδιαιτέρως να δίνουν τα μ'αίμα! Ο σύγχρονος
συνείδηση και η διαμόρφωση ενός
είναι χρέος του προοδευτικού χώρου.

κόμμα στην εξουσία έχει συνήθως πολιτική ηγεμονία εφόσον καθορίζει την ημερήσια διάταξη της πολιτικής δραστηριότητας. Την χάνει όταν δρα ανακλαστικά, αμυντικά απέναντι στις πρωτοβουλίες της αντιπολίτευσης ή στα κοινωνικά γεγονότα. Η αντιπολίτευση που θέλει να αποκτήσει πολιτική ηγεμονία πρέπει να ξεπεράσει το στάδιο, κατά το οποίο η δραστηριότητά της συνίσταται μόνο στην παρακολούθηση και το σχολιασμό των κυβερνητικών κινήσεων. Θα πρέπει να κερδίσει τον αποφασιστικό ρόλο στο σχηματισμό της κοινής γνώμης, στη διαμόρφωση της εικόνας των πολιτικών εξελίξεων, στον επηρεασμό της στάσης των πολιτών. Κλειδί για την πολιτική ηγεμονία είναι ένας πολιτικός λόγος που εκφράζει τις επιδιώξεις, τις αντιδράσεις, τον παλμό του κόσμου. Αποφασιστικές είναι οι κυρίαρχες ιδέες, η αμεσότητα του λόγου, η πειστικότητά του, οι ελπίδες και η εμπιστοσύνη που γεννάει. Μπορεί το ψεύτικο πάθος και ο ξύλινος λόγος να γεννούν χειροκροτήματα, αλλά δύσκολα μεταστρέφουν παθητικούς ακροατές σε ενεργούς πολίτες που μάχονται για την άποψή τους. Χωρίς ενεργούς πολίτες πολιτική ηγεμονία δεν είναι δυνατή, και χωρίς πολιτική ηγεμονία μια πολιτική παράταξη δεν μπορεί να κερδίσει εμπιστοσύνη και κοινωνική στήριξη, να μετατρέψει τους ακροατές πολίτες σε ψηφοφόρους της. #

Πληρωματικοί

7. Η φθορά της αντιπολίτευσης

Όλοι έχουμε αναρωτηθεί πως συμβαίνει, για πρώτη φορά στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, το κυβερνητικό κόμμα να χάνει σε απήχηση αλλά το πρώτο κόμμα της αντιπολίτευσης να μην εισπράττει τη φθορά. Το ίδιο φαινόμενο έχει παρατηρηθεί και σε άλλες χώρες. Συμβαίνει όταν οι ψηφοφόροι έχουν μειωμένες προσδοκίες από πρόσωπα και παρατάξεις ή θέλουν να

εκφράσουν τη δυσαρέσκειά τους γενικά με την πολιτική ζωή. Για να εισπράξει ένα κόμμα τη φθορά των άλλων πρέπει να δημιουργεί την πεποίθηση ότι μπορεί να διαχειριστεί αποτελεσματικά τα θέματα εξουσίας, να έχει διαμορφώσει σχέδια, τα οποία ανταποκρίνονται στις αναμονές, να αποτελεί μια εναλλακτική λύση για όσους διαπιστώνουν ότι υπάρχει αδιέξοδος. Στη Μεγάλη Βρετανία οι εργατικοί παρέμειναν στην αντιπολίτευση ακόμη για έξι χρόνια μετά την αποχώρηση της κυρίας Θάτσερ, διότι συνέχιζαν να υποστηρίζουν μια πολιτική που ελάχιστα ανταποκρινόταν στις αναμονές των ψηφοφόρων. Μόνο όταν το New Labour αναδείχθηκε στην ηγεσία του κόμματος, άλλαξαν τα πράγματα. Το κόμμα που διεκδικεί την εξουσία θα έχει πιθανότητες επιτυχίας, όταν αντιπαραθέτει στην δυσαρέσκεια τα δικά του σχέδια ανασυγκρότησης. Το παράδειγμα του γαλλικού σοσιαλιστικού κόμματος στα τέλη της δεκαετίας του 1960 δείχνει, ότι η φθορά της κυβερνητικής παράταξης και της αντιπολίτευσης είναι ταυτόχρονη όταν υπάρχουν παρόμοιες εξουσιαστικές πολιτικές συμπεριφορές, μηχανισμοί συντήρησης των υπάρχουσών ισορροπιών, προσπάθεια αποκλεισμού μεταρρυθμίσεων. Η διαφορετική προσέγγιση που αναδεικνύει ένα κόμμα πρέπει να αποκτά πειστικότητα με τη δράση, την ενότητα και το λόγο του. Ελπίζω οι προσπάθειες που κάνει τώρα το ΠΑΣΟΚ να το βοηθήσουν να ξαναβρεί το νήμα της νίκης.

Πειστικότητα

8. Τα στερεότυπα που μας καθλώνουν

Η φθίνουσα απήχηση της αξιωματικής αντιπολίτευσης αλλά και η μειωμένη πειστικότητα του προοδευτικού χώρου προκαλείται από διάφορα στερεότυπα που έχει καλλιεργήσει. Είναι γνωστό ότι ένα τμήμα των φοιτητικών οργανώσεων καταδίκασαν την έρευνα και τα

μεταπτυχιακά ως μέσα υποβάθμισης των σπουδών. Αλλά δεν είναι μόνο αυτές οι γραφικές περιπτώσεις που διευκολύνουν αντικειμενικά τη συντηρητική πολιτική να επικρατήσει στα πανεπιστήμια. Έννοιες όπως η ανταγωνιστικότητα, η επιχειρηματικότητα ή η σταθερότητα της οικονομίας συναντούν απέραντη δυσπιστία με αποτέλεσμα την αδυναμία του χειρισμού καταστάσεων. Όλοι χαιρετίζουν την αύξηση των εξαγωγών, κανείς δεν εισηγείται να μειωθούν και όμως δεν πρέπει να μιλάμε για την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας μας. Όλοι επιδιώκουν περισσότερες επενδύσεις αλλά η διαδικασία αδειοδότησης επιχειρήσεων είναι από τις πιο πολύπλοκες στο χώρο των αναπτυγμένων χωρών επειδή επικρατεί δυσπιστία απέναντι στην επιχειρηματικότητα. Ο πληθωρισμός εξανεμίζει το λαϊκό εισόδημα αλλά η σταθεροποίηση θεωρείται κακό. Ακόμα και πρόσφατα προβλήθηκε ο ισχυρισμός ότι η οικονομική πολιτική των ετών 1996-2004 αύξησε τη φτώχεια. Οι στατιστικές και οι έρευνες δείχνουν ακριβώς το αντίθετο. Αλλά το να ισχυρίζεται κάποιος κάτι που τον κάνει αρεστό αλλά δεν είναι αλήθεια, εξασφαλίζει απήχηση. Θύμα είναι η προοδευτική διακυβέρνηση. Η πλειοψηφία της κοινής γνώμης θεωρεί ^{σημείως} ότι οι συντηρητικοί μπορούν να ασκήσουν πιο αποτελεσματική οικονομική πολιτική παρ' όλο που κάθε φορά που είχαν την εξουσία εργάστηκαν για κοινωνικές μειοψηφίες. Γιατί να απορούμε όμως ότι οι πολίτες δεν μας εμπιστεύονται όταν εμείς οι ίδιοι αμφισβητούμε τα επιτεύγματά μας;

Ένα πρόσθετο αποτέλεσμα της αντιφατικότητας των στάσεών μας είναι ότι ο προοδευτικός χώρος αποφεύγει να θίξει μακροοικονομικά προβλήματα. Και όμως υπάρχουν ιδιαίτερα

ανησυχητικές εξελίξεις. Το χάσμα πληθωρισμού που υπάρχει μεταξύ Ελλάδος και άλλων χωρών διευρύνεται σε βάρος της Ελλάδος. Η ανταγωνιστικότητα έτσι όπως εκφράζεται από τις εξαγωγές και τις εισαγωγές των προϊόντων και υπηρεσιών ακολουθεί μια πρωτόγνωρη πορεία επιδείνωσης. Η επιδείνωση αυτή συνδέεται με όλο και μεγαλύτερο δανεισμό της οικονομίας.

Ορατές είναι οι αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση και στο εισόδημα των μισθωτών. Άνοδος αμοιβών εργασίας και κερδών χαρακτηρίζονται από ισχυρή αναντιστοιχία υπέρ των κερδών. Τα προβλήματα αυτά δεν πρόκειται να λυθούν με τις κρατούσες αντιλήψεις στη Νέα Δημοκρατία. Θα πρέπει να λυθούν από την προοδευτική διακυβέρνηση και χρειάζεται να είναι έτοιμη γι' αυτό. Αν δεν είναι, θα είναι μεγάλος ο πειρασμός να ακολουθήσει την εύκολη λύση της Νέας Δημοκρατίας, την όλο και μεγαλύτερη αύξηση του δανεισμού και την πώληση των περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου για τη μείωση του αυξανόμενου χρέους. Χρειάζεται όμως συνείδηση, ότι η ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωζώνη λειτουργεί εξισορροπητικά μόνο σε μια κατάσταση προσωρινής ανισορροπίας. Σε περίπτωση μακροχρόνιας ανισορροπίας θα πρέπει η χώρα να αντιδράσει από μόνη της στις αρνητικές διαταράξεις. Διαφορετικά, η επίπτωση στην αναπτυξιακή πορεία θα είναι ισχυρή και αρνητική.

9. Οι αντικρουόμενες επιδιώξεις των κοινωνικών ομάδων.

Κορίτσια & Κόρτσι

Ενιαία η απάντηση.

Όλες οι διαπιστώσεις που ανέφερα μοιάζουν λίγο ως πολύ αυτονόητες. Οδηγούν γι' αυτό σ' ένα απλό ερώτημα. Γιατί ο προοδευτικός χώρος δυσκολεύεται να αποφύγει όλες αυτές τις παγίδες και να σχεδιάσει αυτή την πειστική στρατηγική; Θεωρώ

ότι η αδυναμία του προοδευτικού χώρου στην παραγωγή πολιτικής, οφείλεται στη μη προσαρμογή του λόγου του στις αναμονές και επιδιώξεις των νέων κοινωνικών στρωμάτων που καθορίζουν την κοινή γνώμη. Στη βιομηχανική εποχή υπήρχε μια συνεκτική εργατική τάξη με έντονη διαφοροποίηση από άλλες ομάδες του πληθυσμού. Αλλά και οι αγρότες είχαν μια ξεχωριστή ταυτότητα. Το τι ήθελαν ήταν σαφές και προσδιόριζε το πρόγραμμα της πολιτικής τους εκπροσώπησης. Σήμερα υπάρχουν πολλές κοινωνικές ομάδες που αντιμετωπίζουν τα ίδια ή συγγενή προβλήματα εισοδήματος, κοινωνικής ανόδου, στήριξης από την πολιτεία για την κάλυψη αναγκών παιδείας, υγείας, κοινωνικής ασφάλισης. Ομάδες που χρειάζονται την παρεμβατική και αναδιανεμητική λειτουργία της πολιτείας για να διαμορφώσουν ένα ικανοποιητικό περιβάλλον ζωής. Όλες αυτές αποτελούν τη κοινωνική βάση του προοδευτικού χώρου. Όμως οι επιμέρους επιδιώξεις τους διαφέρουν. Έχουν διαφορετικές αντιλήψεις για την επιβεβλημένη πολιτική. Οι μικροί επιχειρηματίες διαμαρτύρονται, για παράδειγμα, για το κυνήγι κατά της φοροδιαφυγής αλλά και οι μισθωτοί αρνούνται να φέρουν αυτοί το βάρος της φορολογίας σε όφελος των μικρών επιχειρηματιών. Οι αγρότες θέλουν υψηλές τιμές για τα προϊόντα τους, οι κάτοικοι των πόλεων ως καταναλωτές αντιδρούν. Θέματα όπως η κοινωνική ασφάλιση, τα μισθολόγια στο Δημόσιο, η Παιδεία ή η Υγεία μπορούν να προκαλέσουν πολιτικές αναταράξεις και έντονες αντιπαλότητες γιατί δεν διακυβεύονται μόνο υπαρκτά οφέλη αλλά και νομιζόμενα προτερήματα.

Τα νομιζόμενα προτερήματα είναι ένα κρίσιμο στοιχείο της πολιτικής αναμέτρησης στη σημερινή εποχή. Η διευρυνόμενη

απόσταση μεταξύ των αναμενομένων ωφελειών από την κοινωνική άνοδο και των πραγματικών επιδόσεων σε ένα περιβάλλον οικονομικής στασιμότητας -φαινόμενο που συμβαίνει στην Ελλάδα τόσο σε ελεύθερους επαγγελματίες όσο και εξειδικευμένους εργάτες- ενισχύει συντεχνιακές στάσεις και αμυντικές ιδεολογικές τοποθετήσεις. Το ίδιο παρατηρείται στο σύγχρονο καταναλωτικό περιβάλλον όταν οι πραγματικές καταναλωτικές δυνατότητες υπολείπονται των επιθυμητών. Ένα ζευγάρι στατιστικά πλουσιότερο από τις οικογένειες των γονέων του αισθάνεται σήμερα κατά πολύ φτωχότερό τους, όταν δεν μπορεί να εκπληρώσει τις επιθυμίες του. Οι καταστάσεις αυτές οδηγούν σε απόρριψη κάθε μεταβολής που θεωρείται ως αιτία μη πραγματοποίησης του ονείρου. Από τους φοιτητές ενοχοποιούνται τα μεταπτυχιακά, η έρευνα, τα διδακτορικά, η γνώση των ξένων γλωσσών. Από τους πιεσμένους δικηγόρους η κατάργηση διαδικασιών στα δικαστήρια που τους επιτρέπουν να χρεώνουν τους πελάτες. Από τους χωρίς πελατεία γιατρούς οι ελεγκτικοί μηχανισμοί στο ΕΣΥ, η καταπολέμηση της περιττής συνταγογραφίας. Η πολυσυλλεκτική στρατηγική υπό την πίεση των συντεχνιακών συμφερόντων διστάζει να εκσυγχρονίσει διαδικασίες και να περιορίσει συντεχνιακά δικαιώματα. Μια προοδευτική διακυβέρνηση όμως προωθεί τις ορθολογικές λύσεις που μεγιστοποιούν τα οφέλη για το σύνολο της κοινωνίας. Διαμορφώνει ταυτόχρονα λόγο που συσπειρώνει, σχέδιο που ενοποιεί και πολιτική που υπερβαίνει τις διαφορές. Έτσι κερδίζει απήχηση και εμπιστοσύνη. Ο λόγος της πρέπει να είναι ένας, ενιαίος τόσο στην αντιπολίτευση όσο και στην κυβέρνηση και να ανταποκρίνεται στις αρχές και αξίες της.

25'

Μορίες & Κώριαι

10. Η ισότητα των πολιτών.

Ένα από τα θέματα όπου συνήθως προεκλογικές υποσχέσεις και μετεκλογικές πρακτικές δεν καλύπτονται είναι η ισότητα των πολιτών. Η προοδευτική διακυβέρνηση δεσμεύεται από την αρχή της αξιοκρατίας και δεν ακολουθεί πελατειακές πρακτικές. Τα προβλήματα της ισότητας των πολιτών βρίσκονται όμως αλλού και παρουσιάζονται σήμερα με διαφορετικό τρόπο από άλλοτε. Άλλοτε επικρατούσε στον προοδευτικό χώρο μια συλλογική αντίληψη κοινών σε όλους προβλημάτων. Αυτό επέτρεπε τον σχεδιασμό μιας ευρύτερα αποδεκτής αντιμετώπισής τους. Σήμερα όλο και περισσότεροι πολίτες έχουν αναπτυσσόμενη ατομικότητα και υψηλή αντίληψη για τις ιδιαίτερες ικανότητες και επιδόσεις τους. Δεν δέχονται την αγνόησή τους. Ζητούν αξιολογήσεις, αναγνώριση της σημασίας της εργασίας τους, ανταμοιβή για τις επιδόσεις τους. Δεν συμφωνούν στην ίδια μεταχείριση με άλλους που δεν έχουν τα ίδια προσόντα. Το μήνυμα μιας ισότητας που δεν είναι ευαίσθητη σε πραγματικές διαφορές δεν τους συγκινεί. Όμως η τροποποίηση των γενικών κανόνων συναντά ισχυρές αντιδράσεις.

Η προοδευτική διακυβέρνηση αν θέλει να διατηρήσει το κοινωνικό της ακροατήριο οφείλει να ρυθμίζει ορθολογικά τον κανόνα και τις εξαιρέσεις, να αποφεύγει πελατειακές πρακτικές και να μην υποχωρεί αδικαιολόγητα σε ισχυρότερες κοινωνικές ομάδες. Έτσι θα πείσει για την ανάγκη διαφοροποιημένων λύσεων, που συμβάλουν στην κοινωνική συνοχή. Στη χώρα μας η ορθολογική διαμόρφωση αμοιβών, συντάξεων, επιδομάτων ή άλλων ωφελειών είναι συναρτημένη με την πολιτική μείωσης αδικαιολογήτων διακρίσεων. Πολλές από τις υπάρχουσες ρυθμίσεις οφείλονται σε

πελατειακά κριτήρια ή αξιοποίηση τυχαίων δυνατοτήτων, όπως συμβαίνει με τα διαφορετικά κατά υπουργό ^{είο} ειδικά επιδόματα των εργαζομένων σ' αυτά. Δημόσιος διάλογος για τα θέματα, αν και αναγκαίος, δεν διεξάγεται. Ούτε οι ενδιαφερόμενοι ούτε οι συνδικαλιστικές τους οργανώσεις επιθυμούν να προκαλέσουν την προσοχή του κοινού.

Η κοινωνία πορεύεται με την πεποίθηση, ότι όποια αλλαγή πραγματοποιηθεί θα αφορά μελλοντικές εξελίξεις και δεν μπορεί και δεν πρέπει να θίξει υπάρχουσες καταστάσεις. Μια πληθώρα αιτημάτων προβάλλεται έχοντας ως σιωπηρή προϋπόθεση, ότι οποιαδήποτε νέα ρύθμιση θα αποδεχθεί ή και θα νομιμοποιήσει το υπάρχον. Το ενιαίο μισθολόγιο είναι αίτημα της ΑΔΕΔΥ. Αλλά η ΑΔΕΔΥ δεν παίρνει θέση στις ρυθμίσεις που έχουν επιτύχει οι διάφορες συνδικαλιστικές οργανώσεις των υπουργείων και διαφοροποιούν προς το καλύτερο τους δήθεν υπαγόμενους σε ενιαία μεταχείριση υπαλλήλους. Ορισμένοι εργαζόμενοι έχουν κατοχυρώσει κοινωνικούς πόρους που τους εξασφαλίζουν μια ικανοποιητική σύνταξη και άλλοι όχι. Ο περιορισμός ή η κατάργηση της φορολογίας υπέρ τρίτων ^{φορολογίας} που βαρύνει το κοινωνικό σύνολο, συναντά όμως αντιρρήσεις. Η προοδευτική διακυβέρνηση πρέπει να έχει την τόλμη να συζητά τους τρόπους με τους οποίους θα διαμορφωθεί μια συνεκτική κοινωνία με ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Η ίση μεταχείριση που λαμβάνει υπόψη της και αντιμετωπίζει τις διακρίσεις, όπου αυτό είναι αναγκαίο, δημιουργεί τον συνδετικό ιστό μιας δίκαιης κοινωνίας, μιας κοινωνίας που διαφοροποιείται από ένα πελατειακό ή συντεχνιακό δομημένο σύνολο.

#

Κοινωνική δικαιοσύνη εστιάζονται με μία μακροπρόθεση
πολιτική. Δεν εστιάζονται με ευκαιριακή παρέμβαση,
όπου κάποιο πρόβλημα προκύπτει το συσχετισμένο της κοινής
γνώμης και χρειάζεται αρωγή για να καταδειχθούν
τα αναγκαστικά του κόμματος της κυβέρνησης. Όταν υπάρχει
αξιοπιστία στη γαϊμή αγοράς, η πολιτική είναι
όπου οι προτάσεις ^{χρειάζονται} αλλά είναι οι αντίθετες εστιάζονται
του μετρίου όραμα των συμβάσεων που διατασσόμενες
δεν είναι οξεία και αωγήσουν ^χ η δικαιοσύνη παρέμ-
βαση προσεγγίζει το γεγονός και τη γρήγορα είναι οξεία
είναι μακροπρόθεση και μη μακροπρόθεση. ^{Επρε-}
ώτερον και επείγει αμέσως να υπάρξει οριστική αντιμετώπιση της
αγοράς ^{απαιτείται} της πολιτικής ^{απαιτείται}
που να προλαμβάνει τα φαινόμενα υπερταξικού. Μπορεί από
να ενοχληθεί ο κοινός οίκονομα και δέσφουσε δέσει, αλλά
η ευαίσθητη αντιμετώπιση του είναι χωρίς αωγήσηση.

Φόροι και φόροι

11. Η κοινωνική δικαιοσύνη.

Η κοινωνική δικαιοσύνη είναι μια από τις βασικότερες επιδιώξεις του προοδευτικού χώρου. Ταυτίζεται με την προσπάθεια για δικαιότερη κατανομή του υπάρχοντος και του παραγόμενου πλούτου. Πραγματοποιείται σήμερα στα πλαίσια ενός υφισταμένου συστήματος κοινωνικών σχέσεων που παράγει και εντείνει διακρίσεις. Η προοδευτική διακυβέρνηση πρέπει να προλαβαίνει, να περιορίζει ή και να ανατρέπει τις αρνητικές αυτές επιπτώσεις είτε αφορούν τη βελτίωση της θέσης των εργαζομένων στη σχέση τους με το κεφάλαιο είτε τις ανισότητες μεταξύ των ίδιων των εργαζομένων ή και των ανέργων. Η προοδευτική διακυβέρνηση είναι εκφραστής του συνόλου των μισθωτών και φροντίζει για το σύνολο του κόσμου της εργασίας. Μια πολιτική σταθερής αύξησης των αμοιβών με βαθμιαίο περιορισμό των ανισοτήτων είναι προτιμότερη από μια πολιτική επιδομάτων που δίνονται σε όσους έχουν τη δυνατότητα να ασκήσουν τη μεγαλύτερη πίεση. Η πρόληψη είναι προτιμότερη από την εκ των υστέρων θεραπεία, η οποία οδηγεί σε μια συνεχώς διευρυνόμενη δαπάνη μια που υπόκειται σε συγκυριακά κριτήρια.

#

Η προοδευτική διακυβέρνηση δεν είναι υπέρ ή κατά των φόρων. Είναι υπέρ της συνεισφοράς όσων έχουν μεγαλύτερη περιουσία και υψηλότερο εισόδημα στην προσπάθεια για ίσες ευκαιρίες και περισσότερες δυνατότητες σε όλους. Οι φόροι είναι το κύριο μέσο γι' αυτόν τον σκοπό. Μέσο που συνυπάρχει με την ανάγκη αποτελεσματικότερης διαχείρισης του δημοσίου χρήματος. Οι υπηρεσίες παιδείας, υγείας, μεταφορών, κοινωνικών υπηρεσιών είναι επίσης μέσο για τη διόρθωση των ανισοτήτων. Η υποχρηματοδότησή τους και η αδιαφορία ως προς την

αποτελεσματικότητά τους διευρύνει τις διακρίσεις σε βάρος των πολιτών. Οι δυσλειτουργίες του ΕΣΥ, του πανεπιστημίου ή των συγκοινωνιών δεν αποτελούν απλώς κακή διαχείριση για την οποία ευθύνεται ο διευθυντής του νοσοκομείου, ο πρύτανης ή ο πρόεδρος της εταιρίας συγκοινωνιών. Είναι στέρηση μέσων και δυνατοτήτων από την πλειοψηφία του κοινωνικού συνόλου και αποδεικνύουν σοβαρό κυβερνητικό έλλειμμα. Η προοδευτική διακυβέρνηση δεν μπορεί να θεωρεί ότι η λύση των προβλημάτων ανήκει μόνο στους ενδιαφερόμενους γιατρούς, πανεπιστημιακούς δασκάλους, φοιτητές ή εργαζόμενους ούτε να επιτρέπει την υποκατάσταση των παρεχομένων από το κράτος υπηρεσιών από ανέλεγκτους ιδιώτες. Πρόκειται για δημόσια αγαθά, για τη φροντίδα των οποίων οφείλουν όλοι οι εμπλεκόμενοι να λογοδοτούν.

Οι εντεινόμενοι κοινωνικοί ανταγωνισμοί μεταξύ αφενός των στρωμάτων που έχουν βελτιώσει την κοινωνική τους θέση χάρη στις τεχνολογικές και οικονομικές αλλαγές, και αφετέρου εκείνων που έχουν χαμηλά εισοδήματα και περιορισμένες δυνατότητες κοινωνικής ανέλιξης έχουν επηρεάσει τις κοινωνικές υπηρεσίες που παρέχει το κράτος. Επικρατούν στην εκπαίδευση, στις υπηρεσίες υγείας ακόμη και στη διοίκηση δύο διαφορετικές ταχύτητες, η μία για τους πολλούς, η άλλη καλύτερης ποιότητας για τα υψηλότερα εισοδήματα. Η προοδευτική διακυβέρνηση οφείλει να εξασφαλίζει σε όλους την απαραίτητη για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της ζωής ποιότητα και να μην αποδέχεται την υφέρπουσα διαφοροποίηση. Αιτία της είναι η αντίληψη ότι η πολιτεία παρέχει το σύμφωνο με τα μέσα της επίπεδο και όσοι επιθυμούν το καλύτερο ως το αναζητήσουν μόνοι

τους. Η αντίληψη αυτή όμως θεσμοποιεί πολίτες διαφορετικών δυνατοτήτων και δεν μπορεί να γίνει δεκτή από μια προοδευτική διακυβέρνηση.

Η συνεχής αναβάθμιση της αποτελεσματικότητας του συστήματος των κοινωνικών υπηρεσιών αποτελεί όχι μόνο επιταγή της ισότητας ενισχύει την ανάπτυξη, εξασφαλίζει πόρους, ανοίγει νέες ευκαιρίες, μειώνει τον κίνδυνο συγκρούσεων και ενδυναμώνει την κοινωνική συνοχή. Είναι μοχλός κοινωνικής κινητικότητας. Η δυνατότητα μιας ζωής που ανταποκρίνεται στις προσδοκίες του πολίτη είναι κίνητρο συμμετοχής και απόδοσης. Όταν δεν υπάρχει ελπίδα για καλύτερες συνθήκες ζωής, κερδίζει έδαφος η απαισιοδοξία και η άρνηση. Όλα αυτά δίνουν ίσως την εντύπωση ενός ευχολογίου που δεν έχει σχέση με την πραγματικότητα. Αλλά οι κοινωνίες των αναπτυγμένων χωρών που στηρίζονται σε μια οικονομία της γνώσης έχουν υψηλή ποιότητα υπηρεσιών παιδείας και υγείας, έχουν χαμηλότερα επίπεδα φτώχειας και υψηλότερους βαθμούς κοινωνικής συνοχής από μας. Δείχνουν ότι ο δρόμος είναι εφικτός.

12. Η αντιμετώπιση της φτώχειας και των κοινωνικών ανισοτήτων.

Κορίτσια κορίτσια,

Ο λόγος της προοδευτικής παράταξης επικεντρώνεται πολλές φορές στην αντιμετώπιση της φτώχειας και τη μείωση των ανισοτήτων, δημιουργώντας έτσι την εντύπωση ότι αυτά τα αιτήματα αποτελούν την ειδοποιό διαφορά της προς τη συντηρητική παράταξη. Η κοινή γνώμη όμως έχει ταυτίσει τον προοδευτικό λόγο με τον λαϊκιστικό λόγο που ρητορικά αναδεικνύει ως κύριο μέλημα της πολιτικής την συμπαράσταση στους

αναξιοπαθούντες. Η καταπολέμηση της φτώχειας αποτελεί έναν από τους σημαντικούς στόχους της προοδευτικής διακυβέρνησης αλλά εντάσσεται στην ευρύτερη επιδίωξη μιας αλληλέγγυας και συνεκτικής κοινωνίας. Η ανακατανομή του εισοδήματος, η ανύψωση του επιπέδου ζωής των φτωχών στρωμάτων, η καλύτερη ένταξή τους στην κοινωνία δεν επιτυγχάνεται με πολιτικές παροχών ή μόνον με προγράμματα βοήθειας. Πραγματοποιείται με σχέδια που αφορούν όλες τις πλευρές της κοινωνικής οργάνωσης, την απασχόληση, τη φορολογία, την περίθαλψη, την εκπαίδευση, τις επενδύσεις σε υποδομές και πολλά άλλα που εξασφαλίζουν τη διάχυση της ευημερίας και περισσότερες δυνατότητες στο σύνολο του πληθυσμού. Για να μην οδηγή η απώλεια της δουλειάς στη φτώχεια χρειάζεται μια αποτελεσματική πολιτική απασχόλησης και συμπαράστασης στους ανέργους. Για να μην οδηγή η αναπηρία σε εξαθλίωση χρειάζονται μέτρα κοινωνικής πολιτικής. Το πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» είναι ένα πιο αποτελεσματικό μέσο φροντίδας για τους ηλικιωμένους απ' ό,τι περιστασιακά επιδόματα. Η αντιμετώπιση των θεμάτων της κατοικίας, των μεταφορών, των τιμών, η συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις είναι εργαλεία στη μάχη ενάντια στον κοινωνικό αποκλεισμό και στην περιθωριοποίηση.

Ένα παράδειγμα της συντηρητικής αντιμετώπισης των προβλημάτων είναι η πρόσφατη κατάργηση του φόρου κληρονομίας και η ταυτόχρονη θεσμοθέτηση ενός Ταμείου Κοινωνικής Συνοχής. Τα δυο αυτά μέτρα δείχνουν ότι μια πολιτική που σκόπιμα παρουσιάζει την «αλληλεγγύη» χωριστά από το σύνολο της κυβερνητικής πολιτικής μπορεί να είναι υποκριτική. Η κατάργηση του φόρου κληρονομίας συνεπάγεται ένα πολύ

σημαντικό όφελος για τους πλούσιους. Περιορίζει ταυτόχρονα τους πόρους που διαθέτει το κράτος, άρα και τις δυνατότητές του για κοινωνική πολιτική και για τη βελτίωση της θέσης όσων έχουν χαμηλά εισοδήματα. Το Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής θα απευθύνεται κατά το νόμο σε ένα περιορισμένο κύκλο προσώπων που θα καθορίζεται με αποφάσεις των αρμοδίων υπουργών. Σαφές είναι μόνο ότι ο κύκλος αυτός δεν θα περιλαμβάνει όλους όσους θεωρούνται στατιστικά φτωχοί. Θα περιλαμβάνει μόνο εκείνους που θα θεωρηθεί από τους υπουργούς ότι χρειάζονται βοήθεια, άσχετα αν υπάρχουν άλλοι που χρειάζονται περισσότερη βοήθεια. Είναι φανερό, ότι η κυβέρνηση άνοιξε μια νέα πόρτα ειδικών παροχών με κομματικούς στόχους.

Φτώχεια και φτώχεια

13. Η ασφάλεια για το μέλλον.

- χρόνος

Οι σφυγμομετρήσεις της κοινής γνώμης παρουσιάζουν ως προβλήματα που απασχολούν τους πολίτες κατά κανόνα την ανεργία, την ακρίβεια και τις οικονομικές εξελίξεις. Η διαπίστωση αυτή είναι σε ένα βαθμό παραπλανητική. Οι πολίτες με την αναφορά σ' αυτά τα προβλήματα θέλουν να εκφράσουν την γενικότερη ανησυχία τους για την οικονομική και κοινωνική εξέλιξη.

Οι πολίτες κατά κανόνα επιθυμούν τη διασφάλιση της κοινωνικής τους θέσης και τη βελτίωση της κατάστασής τους. Θέλουν και διατήρηση του υπάρχοντος και αλλαγή υπό όρους που τους εξασφαλίζουν. Η βαρύτητα που δίνουν στη μια ή στην άλλη διαπίστωσή τους δεν καθορίζεται υποχρεωτικά από εισοδηματικά κριτήρια. Ένας αγρότης που κερδίζει λιγότερα από έναν εργάτη μπορεί να είναι ευχαριστημένος από τη θέση του. Ένας μικροεπαγγελματίας που ζει μια άνετη αστική ζωή μπορεί να είναι πολύ πιο ανήσυχος και δυσαρεστημένος από εργαζόμενους με το

και όχι το ενδιαφέρον τους για τη μερίδα του αυστηρά μόνο.

αντίστοιχο εισόδημα. Τα καθοριστικά κριτήρια για τη στάση του πολίτη είναι οι κίνδυνοι τους οποίους διαβλέπει, οι προοπτικές τις οποίες πιστεύει ότι έχει, η αίσθηση ασφάλειας που του παρέχει η σημερινή του θέση, οι διακρίσεις οι οποίες δημιουργούνται γύρω του, ποιους ευνοούν, ποιους όχι. Μια παράταξη κοινωνικής αλλαγής δεν αρκεί να υπόσχεται ένα καλύτερο αύριο σε όλους για να κερδίσει αποδοχή και εμπιστοσύνη. Η αλλαγή δημιουργεί φόβους, όπως και δεν προκαλεί αναγκαστικά ελπίδες σε ένα πολιτικό περιβάλλον, όπου οι υποσχέσεις και η διάψευσή τους έχουν αποτελέσει, δυστυχώς, κανόνα. Η δεισδυτικότητα μιας επαγγελίας μεταβολών είναι συναρτημένη με το είδος των προτάσεων, την εξειδίκευση των θέσεων, τα πειστικά προγράμματα.

Οι πολίτες θέλουν ταυτόχρονα ασφάλεια και βελτίωση. Αρνούνται να θυσιάσουν κεκτημένα όταν δεν είναι βέβαιο ότι θα εξασφαλίσουν κάτι καλύτερο. Όπως και εμμένουν πολλές φορές σε πρακτικές που δημιουργούν μια αίσθηση ισότητας όπως η προαγωγή με βάση την επετηρίδα, όταν η αλλαγή, π.χ. η αξιολόγηση, δεν συνοδεύεται από εχέγγυα για δίκαιη μεταχείριση. Η προοδευτική διακυβέρνηση οφείλει να απαντά στις πολλές και διαφορετικές ανησυχίες. Ούτε η αλλαγή ούτε η μεταρρύθμιση αποτελούν καινοτομία. Καινοτομία αποτελεί ο λόγος, που διαγράφει με πειστικότητα και κάνει κατανοητό το πρακτέο. Ένας λόγος που απαντά τόσο στην ανησυχία για το αύριο όσο και στην επιθυμία για το καλύτερο. Ένας λόγος που διαφέρει ουσιαστικά από τις ρητορείες του λαϊκισμού και πείθει χάρη στην ευρύτητα της ανάλυσής του, τη σοβαρότητά του. Ένας λόγος που επικυρώνεται από την πράξη.

Η ασφάλεια για το μέλλον έχει και μια άλλη πλευρά, τη διαμόρφωση συνθηκών που περιορίζουν την αυθαιρεσία και εγκληματικότητα. Η προοδευτική διακυβέρνηση εφαρμόζει και υπερασπίζεται το κράτος δικαίου. Η χώρα μας έχει ζήσει κατά καιρούς τη μεροληπτική εφαρμογή των νόμων και ένα σύστημα δικαιοσύνης που λειτούργησε και ως όργανο πειθάρχησης του προοδευτικού χώρου. Παρ' όλη την αρνητική αυτή εμπειρία το κράτος δικαίου αποτελεί την εγγύηση για τον έλεγχο αυθαιρεσιών και την τήρηση των κανόνων μιας δημοκρατικής διακυβέρνησης. Για την προοδευτική παράταξη είναι όμως σαφές ότι κράτος δικαίου σημαίνει την επιδίωξη μιας δικαιοσύνης που δεν στέκεται σε νομικισμούς, δεν αγνοεί τις κοινωνικές επιπτώσεις των αποφάσεών της, δεν ασπάζεται συντεχνιακά αιτήματα και εξυπηρετεί την επιδίωξη για μια δίκαιη κοινωνία. Η ασφάλεια του πολίτη ως αρχή διακυβέρνησης και ως συγκεκριμένη επιταγή για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας, της διαφθοράς και της παρανομίας είναι βασική επιδίωξη της προοδευτικής διακυβέρνησης. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία σήμερα στη χώρα όπου έχει αναπτυχθεί μια ιδιότυπη ανοχή απέναντι σε φαινόμενα όπως είναι η βία σε πανεπιστήμια, ο χουλιγκανισμός στα γήπεδα που είναι ανεκτός από τους επιχειρηματίες-ιθύνοντες των ποδοσφαιρικών ομάδων, η προπηλάκιση πολιτών και η καταστροφή της περιουσίας τους που θεωρείται ως δικαιολογημένη έκφραση διαμαρτυρίας, αλλά και τα φαινόμενα εναρμονισμένων πρακτικών και εκμετάλλευσης καταναλωτών που δεν ενοχλούν τις εποπτεύουσες υπηρεσίες.

14. Η ηθική συμπεριφορά.

Τα θέματα της ισότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης αλλά και της καταπολέμησης των διακρίσεων είναι εκφράσεις της κοινωνικής ευθύνης που θεωρεί απαραίτητη ο προοδευτικός χώρος. Αλλά και η ατομική ηθική αποτελεί απαίτησή του. # Πρόσφατα η εισηγεογραφία ανέφερε, ότι δικηγόρος συνδικαλιστικών οργανώσεων είχε αναλάβει με εργολαβική αμοιβή την δικαστική επιδίωξη της μονιμοποίησης εργαζομένων. Το θέμα ρυθμίστηκε νομοθετικά χωρίς να υπάρξουν δικαστικές ενέργειες. Παρ' όλα αυτά ζήτησε με εξώδικα και αγωγές την καταβολή της αμοιβής του. Αναφέρω το γεγονός ως ένα δείγμα της προσαρμοστικής ηθικής που επικρατεί σε ορισμένους χώρους. Το συνδικάτο συστήνει το νομικό σύμβουλό του ως δικηγόρο και δεν ενοχλείται που αυτός συμφωνεί εργολαβικές αμοιβές. Εν συνέχεια ο νομικός σύμβουλος απαιτεί αμοιβές που δεν δικαιούται γιατί υπολογίζει στην αδιαφορία ή δυστυχώς και στη συνέργεια της συνδικαλιστικής οργάνωσης.

Η ηθική συμπεριφορά έχει ιδιαίτερη σημασία για την προοδευτική διακυβέρνηση. Η παραδοσιακή Αριστερά έχει καλλιεργήσει την αντίληψη μιας πολιτικής, την οποία ενδιαφέρουν οι στόχοι και όχι τα μέσα. Ο καθένας ό,τι και αν κάνει μπορεί να δηλώνει αριστερός. Αλλά ο προοδευτικός πολίτης και η προοδευτική διακυβέρνηση επειδή επιζητούν την αλλαγή πρέπει να δίνουν το παράδειγμα τι είναι αυτή η αλλαγή. Η προοδευτική πολιτική μπορεί να μην είναι προϊόν μιας ηθικής αντίληψης αλλά εμπεριέχει ηθικά προτάγματα και απαιτεί την κοινωνική ευθύνη και ιστορική. Γι' αυτό και στηρίζει τη διαφάνεια, τη λογοδοσία, τον έλεγχο, καταδικάζει εγωκεντρισμούς, την εκμετάλλευση θέσεων, την αδιαφορία και την περιφρόνηση προς τους πολίτες, τους κλειστούς κύκλους εξουσίας

 Στην οργάνωση που συν-
 αθήνουν ο
 γερνουμε στη
 εργοστασιακή
 αμοιβές που
 παίρσουν
 διατηρούμε
 σου νέου
 με σου δικασ-
 ταιμική οργα-
 νωση. Τέτοι-
 αμοιβές πο-
 δωκτικού
 σου συνερ-
 γία (σου κατ' ο-
 ρά συνύστα-
 σα δεν είναι
 επιβεβαίω-
 σεις συν-
 οδού επι-
 ταμμένη
 των εργα-
 μένων μοι-
 τα συνύστα-
 ται δεν επι-
 φέρω να
 συνεργούν σε
 ορισμένες
 ευμεταξύ
 Ο δικηγόρος
 μπορεί να
 κερδιστεί
 μοι θα δώ-
 σαν τη δική
 ξανακουνα
 νων χρεωσ-
 τών σε τή-
 τιστες αμο-
 βές που
 είναι τα φαινόμε-
 ηθικοί.

ή τη μεθοδευμένη πληροφόρηση. Η ποιοτική διαφορά ως προς τη συντηρητική παράταξη προκύπτει και από τη στάση της σε τέτοια ζητήματα.

Φίλες & φίλοι,

15. Η Ευρωπαϊκή προοπτική.

Στην αρχή της ομιλίας μου αναφέρθηκα στην παγκοσμιοποίηση και την ανάγκη ο προοδευτικός χώρος να έχει μια άποψη για την αντιμετώπιση των επιπτώσεών της. Το κρίσιμο ερώτημα είναι πώς ελέγχουμε τις παγκόσμιες εξελίξεις που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στη ζωή μας. Πώς συμμετέχουμε στην εφαρμογή μιας πολιτικής για την παγκόσμια εξέλιξη, που ανταποκρίνεται στα συμφέροντά μας. Θα αναφέρω τρία παραδείγματα. Το πρώτο αφορά την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τον έλεγχο των εκπομπών του διοξειδίου του άνθρακος. Η Ελλάδα που ούτε τηρεί τις υποχρεώσεις της για τη μείωση των εκπομπών ούτε διαθέτει σε διεθνές επίπεδο εξουσίες και διαπραγματευτικά όπλα δεν έχει τη δυνατότητα να επιβάλλει λύσεις. Όμως το πρόβλημα την αφορά γιατί αν δεν υπάρξουν λύσεις θα κινδυνεύσουν οι ακτές, τα νησιά της και οι κάτοικοί τους. Η ζήτηση για ενέργεια είναι το δεύτερο παράδειγμα. Θα αυξάνεται συνεχώς από τη στιγμή που σήμερα Κίνα και Ινδία και μελλοντικά άλλες χώρες θα έχουν όλο και μεγαλύτερες ανάγκες για να εξασφαλίσουν την ανάπτυξή τους. Η Ευρώπη προσπαθεί να διασφαλίσει από τώρα την κάλυψη της ενεργειακής ζήτησής της. Το ερώτημα είναι πώς συμμετέχουμε σ' αυτή την προσπάθεια. Το τρίτο παράδειγμα, τέλος, αφορά τη διατήρηση του κοινωνικού κράτους, εάν επικρατήσει ένα ανεξέλεγκτο κοινωνικό ντάμπινγκ στο διεθνή χώρο. Είναι φανερό ότι απαντήσεις θα προκύψουν από διαπραγματεύσεις όπου κάθε ενδιαφερόμενο μέρος θα επιδιώκει να εξασφαλίσει μια γι' αυτό

~~Το εθνικό κράτος δεν είναι κατ' ουσίαν και χωρίς έσοδα και τη
συνδρομή άλλων κρατών. Αποδέχθη το Διπλό των Γερμανών.
Η δικιά μας σχέση σήκωσε στην...
εστία των Γερμανών στο ΝΑΤΟ. Απώλεσε η προοπτική της Γαλλίας,
της Ιταλίας και άλλων σπουδαίων χωρών. Το πρόβλημα της ευρωπαϊκής
αλληλεγγύης χάνεται με την αποχώρηση της Γαλλίας.
Πάντως είναι χωρίς ιδιαίτερη σημασία...
τα πάντα να παρατηρήσει το εθνικό κράτος. Εδώ
το όνομα ελευθέριας δομής ή ευκαιρίας...
συστήματα να τις επιτεταχένται. Η υποβίβαση των
Ν. Δ. αψηφεί μια μεγάλη ευκαιρία να υπάρξει μια νέα
προσδοκία στην οικονομία όταν σιωπάσει η σιγή
που αναμφισβήτητα η ευαγγελική εστία των Γερμανών
τεθεί με την Τουρκία. Ηταν σιωπηρή αρωγή
με τη συμπεριφορά των Γερμανών. Μπορούμε να δράσει και
στο κομμάτι.~~

Εάν τα πάντα να παρατηρήσει το εθνικό κράτος του συστήματος
της Π.Τ.Δ.Μ. Στην Ελλάδα δοθηκε μόνη της προσαρμογής ευταφής της
Π.Τ.Δ.Μ για ευκαιρία να υπενθυμίσει ότι το Διπλό του συστήματος είναι
συνολικό και να κινείται με την ελευθέρια του. Η Ελλάδα εφάρμοξε
συνέχισαν την προσαρμογή. Τα πράγματα δεν είναι εύκολα, γιατί
ορισμένοι μας παρασημασμένοι δέχονται πόρους υπέρβασης, ένα
ευχρηστικό διπλό ποσό δέχεται να κινείται. Η κακή διάθεση αδειάζει
μας δεν θα υπάρχει πάντα. Χρειάζεται η υποβίβαση να αφοσιωθεί
Αξιοπρεπώς εδώ ότι ευκαιρίες δεν υπάρχουν πάντα. Τα
εμπνευσμένα υπάρχουν αρωγή των Ν. Δ. αψηφεί μια μεγάλη
ευκαιρία να υπάρξει σιωπηρή εστία των Γερμανών...
Διαπραγματεύσεων με την Τουρκία. Ηταν σιωπηρή...
με την παρουσία στην σχέση με τα Γερμανικά. Και
τότε μπορούμε να δράσει. Προτιμώμε οργάνωση σιωπηρή...
Βιβ

ευνοϊκή λύση. Μόνον ως μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουμε δυνατότητες να διαμορφώσουμε τη διαπραγματευτική θέση της Ένωσης επισημαίνοντας τις δικές μας ανάγκες.

Το συμπέρασμα είναι ότι η Ευρώπη είναι ένα αναγκαίο βήμα για να διασφαλίσουμε τα συμφέροντά μας. Κάποιοι παρατηρούν ότι το γεγονός αυτό επισημοποιεί την εξάρτησή μας και την αναγκαστική για μας συμμόρφωση προς τις επιταγές εκείνων που κινούν την παγκοσμιοποίηση. Η θέση αυτή συγχέει τα πράγματα. Η παγκοσμιοποίηση δεν μπορεί να ανατραπεί από μια χώρα όπως η Ελλάδα. Το ζητούμενο από τον προοδευτικό χώρο είναι οι μοχλοί ελέγχου, κατανομής των βαρών, ανακατανομής του πλούτου που παράγεται. Η ευρωπαϊκή ενοποίηση είναι ένας μοχλός ελέγχου. Ο μοχλός αυτό μπορεί να είναι περισσότερο ή λιγότερο αποδοτικός. Το πρόβλημα δεν είναι αν χρειαζόμαστε ένα συνεκτικό ευρωπαϊκό σύστημα, αλλά πώς θα δώσουμε στο σύστημα αυτό τη μορφή εκείνη που ανταποκρίνεται στα συμφέροντά μας. Γι' αυτό πρέπει να έχουμε θέσεις και διαπραγματευτική ικανότητα. Και όσο η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση δεν ανταποκρίνεται στις αναμονές μας πρέπει να προσπαθούμε να της δώσουμε την κατεύθυνση που ανταποκρίνεται στις επιδιώξεις μας και να μη νοσταλγούμε την ανύπαρκτη πραγματικότητα ενός δήθεν παντοδύναμου εθνικού κράτους.

Αυτό είναι βέβαιο.

50'

9 λίγες λεπτά,

16. Επίλογος

Θα κλείσω την ομιλία μου με μία σύντομη αναφορά στην επικαιρότητα. Οι πολιτικοποιημένοι πολίτες αντιμέτωποι με τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις και την όλο και πιο εμφανή φθορά των παραδοσιακών κομμάτων διερωτώνται ποια στάση θα

✓

ακολουθήσουν. Έχει έρθει το τέλος του δικομματισμού; Η ευρωπαϊκή εμπειρία δείχνει ξεκάθαρα ότι στις ανεπτυγμένες κοινωνίες, περισσότερα από δύο κόμματα εξουσίας μπορούν να υπάρξουν μόνο με ένα σύστημα απλής αναλογικής. Στην Ελλάδα το εκλογικό σύστημα επιδιώκει σωστά την ύπαρξη σταθερών κοινοβουλευτικών πλειοψηφιών και περιορίζει την αναλογικότητα της εκπροσώπησης. Η ιταλική περίπτωση των πολλών μικροκομμάτων με μέση διάρκεια επιβίωσης μιας κυβέρνησης τα δύο περίπου χρόνια είναι παράδειγμα προς αποφυγή. Στα οκτώ χρόνια της πρωθυπουργικής μου θητείας γνώρισα έξη ιταλούς πρωθυπουργούς τους κ.κ. Dini, Ciampi, Prodi, D' Alema, Amato και Berlusconi. Μια συνεπής και μακροπρόθεσμη αντιμετώπιση προβλημάτων δεν είναι δυνατή υπό τις συνθήκες αυτές. Η ενότητα του προοδευτικού χώρου υπό τις σημερινές συνθήκες είναι αναγκαία. Πρέπει να ενισχυθεί. Στάσεις και επιλογές που οδηγούν σε διάσπαση δυνάμεων δεν συμβάλλουν στην προσπάθεια απομάκρυνσης της συντηρητικής παράταξης. Όλοι έχουν υποχρέωση να αναζητούν μια κοινή συνισταμένη που εξασφαλίζει την αποτελεσματική συνεργασία.

Η σημερινή περίοδος δείχνει επίσης ότι η ευθύνη για να αντιμετωπισθούν φαινόμενα διαφθοράς και καταχρηστικής άσκησης εξουσίας δεν ανήκει μόνο στα κόμματα, στα μέσα ενημέρωσης και τους εντεταλμένους γι' αυτό θεσμούς. Αφορά και εμάς τους πολίτες. Εμείς οι πολίτες πρέπει να απαιτούμε πρότυπα συμπεριφοράς, κανόνες διαφάνειας και ελάχιστα επίπεδα ικανότητας και ευθύνης τόσο σε συλλογικό όσο και σε ατομικό επίπεδο. Στις ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες υπάρχουν πολλοί τέτοιοι άτυποι κανόνες, οι οποίοι δημιουργούν

X

Πρόγραμμα του
Βαλμού αμύνη
διαχωρισμός
επίσης. Ηταν
δεν τμήμα να
το χωρίζει σε
δα' είναι
είναι στα-
θερή η με-
θεωρησι.
και ομολο-
χαρει-Verh
ofstadt

Πρόγραμμα οι κα' δε είδου μνημύ
ΜΑΕ. Αποιδρασει. Δα' ε'ωρεσε
θρηνα. θω' ε'ρουν και μα' ε'ωρε
ΕΥΤΟΝΕΙ

Διαβούβα πριν γίνει μέρα για
συνομιλίες μεταξύ συνδικαλιστών
οργανισμών. Καλεί δέν α' ε'ωρεσε
η ΨΑΛΣ οοσε το 'γω δημ. ταξ. ομ' οοσε
τα ο' ε'ωρεσε

ένα υποχρεωτικό πλαίσιο συμπεριφοράς που αποτελεσματικά εκδιώχνει όσους παρεκτρέπονται. Όταν οι υπεύθυνοι δεν συναισθάνονται ότι η άσκηση της εξουσίας που τους έχει ανατεθεί συνδέεται με υποχρεώσεις, όταν δεν αντιλαμβάνονται ότι δεν είναι ελεύθεροι να παραβλέπουν τους κανόνες κοινωνικής ευθύνης και ηθικής τότε χρειάζεται μια ευαίσθητη, απαιτητική και με ισχυρή φωνή κοινή γνώμη. Χρέος της προοδευτικής διακυβέρνησης είναι να συμβάλλει στη δημιουργία αυτής της κοινής γνώμης, στην ενεργή κοινωνία πολιτών, στον ενεργό δήμο. Την ουσιαστική δημοκρατία, την δικαιότερη κοινωνία δεν θα φέρουν αυτόματοι μηχανισμοί ή απροσδιόριστοι άλλοι που κάποτε ίσως έρθουν ίσως και όχι. Η πρωτοβουλία ανήκει σε μας. Να δώσουμε υπόσταση σε όλους που τη στερούνται. Να δώσουμε δύναμη σε όσους δεν έχουν. Να επιβάλουμε αξίες στην πολιτική και στην κοινωνία. Να διεκδικούμε αυτό που μας βοηθά να πετύχουμε το καλύτερο. Χωρίς

Προόγραμμα
Δεξιότητων για
Λουδίνο.
«Όταν φη-
μαρμεναί-
μοι έψουμι
τη μάρτυρα
οι τυφλίσασ
μαί φωνία
δομαί»

Διοικητικό

Σας ευχαριστώ

59'